

RUTH

1

Ruths toewijding en Naomi's bitterheid
tegen de achtergrond van Gods
voorzienigheid.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/ruth/1

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Ruth in de tijd van de richteren	3 min	4
2	Ruth als voorouder van David	2 min	5
3	De schrijver en datering van Ruth	5 min	6
4	Wanneer leefde Ruth?	2 min	8
5	De losser en het zwagerhuwelijk	5 min	9
6	Boaz als losser en beeld van Christus	2 min	12
7	Hongersnood en de verhuizing naar Moab	3 min	13
8	Elimelechs keuze voor Moab	2 min	14
9	Naomi verliest haar man en zonen	3 min	15
10	Naomi stuurt haar schoondochters terug	3 min	18
11	Orpa vertrekt, Ruth blijft trouw	2 min	20
12	Ruth kiest voor Naomi en haar God	3 min	21
13	Levenslange toewijding aan Christus	3 min	23
14	Ruths eed van trouw tot de dood	2 min	24

15	Jezus volgen en de kosten berekenen	3 min	25
16	Ruths onzelfzuchtigheid en geloof	2 min	27
17	Naomi keert bitter terug in Bethlehem	2 min	28
18	Door beproevingen groeien in geloof	2 min	30
19	Gods hand zien in het lijden	2 min	31
20	Vertrouwen op Gods goedheid in verdriet	3 min	33
21	Het goede achter Naomi's verlies	4 min	35
22	God nu al prijzen in beproevingen	3 min	37
	Om verder te lezen		39

1

Ruth in de tijd van de richteren

We gaan het boek Ruth behandelen. Het is een heel kort boek, in totaal maar 85 verzen, verdeeld over vier hoofdstukken. Het is een doorlopend verhaal. Er spelen niet allerlei ingewikkelde nevenverhalen. Het verloopt vrijwel chronologisch van het begin tot het einde, met een logische opeenvolging van gebeurtenissen. Het begint met een tragedie in het gezin van deze vrouw, Naomi, en loopt voor haar goed af.

Naomi is aan het begin getrouwd en heeft twee zonen. Binnen een paar verzen verliest ze haar man en haar twee zonen. Ze sterven alle drie. Ze houdt alleen twee schoondochters over, en slechts één van hen blijft bij haar: Ruth. Ruth is de vrouw naar wie het boek is genoemd. Er zijn maar twee boeken in de Bijbel die naar vrouwen zijn genoemd, en het andere is natuurlijk Esther.

Ruth wordt niet genoemd in andere boeken van het Oude Testament en wordt maar één keer genoemd in het Nieuwe Testament. Buiten dit boek wordt ze in de Bijbel nog maar één keer genoemd, en dat is in Mattheüs 1. Daar staat ze in het geslachtsregister van Christus, samen met andere vrouwen die in een lang geslachtsregister worden genoemd. Ze behoort tot het kleine aantal vrouwen dat Mattheüs bij naam wilde noemen in het geslachtsregister van Christus. Het is ongetwijfeld doordat ze in het geslachtsregister van Christus staat dat we haar verhaal hebben.

Haar verhaal speelt zich af in de tijd van de richteren, en Richteren is het boek dat we zojuist hebben bestudeerd. Zoals je aan het einde van het boek Richteren hebt gezien, was er een aanhangsel met twee heel afzonderlijke verhalen om ons een momentopname te geven van het leven in de tijd van de richteren. Nog belangrijker is dat die twee verhalen aan het einde van Richteren, die als aanhangsel dienden, wezenlijke informatie gaven over het lot van een paar verschillende stammen: de Danieten en de Benjaminiten.

Het verhaal over de priester en de Daniëten werd verteld omdat het zich in de tijd van de richteren afspeelde en invloed had op de plaats waar de stam Dan zich zou vestigen, buiten het gebied dat hun oorspronkelijk als stam was toegewezen. Het gaf ook wat achtergrondinformatie over hoe de aanbidding van Dan onzuiver was geworden. Dat verhaal in het aanhangsel van Richteren vertelde over enkele belangrijke ontwikkelingen binnen een van de grote stammen van Israël.

Het volgende verhaal, over de bijvrouw van de Leviet en de oorlog die daarop volgde, stond er om ons wat informatie te geven over hoe de stam Benjamin zo klein in aantal was geworden. Dat kwam door een grote gruweldaad die door een van de Benjaminitische steden was gepleegd. Toen de stam Benjamin de gelegenheid kreeg om de situatie recht te zetten, weigerden ze. Ze steunden de goddeloze mannen van hun eigen stam en voerden oorlog tegen de andere stammen van Israël. Uiteindelijk verloren ze en bleven er van hen maar 600 mannen in leven.

Daarna begonnen ze zich weer te vermenigvuldigen, maar ze werden nooit meer van betekenis. Ze leefden naast Juda totdat ze bijna helemaal in Juda waren opgegaan. Die verhalen speelden zich af in de tijd van de richteren en zijn achter aan het boek Richteren toegevoegd om ons, zoals ik al zei, een idee te geven van hoe het leven in die tijd was. Ook vertellen ze over enkele gebeurtenissen die van betekenis waren voor het lot van bepaalde stammen.

2

Ruth als voorouder van David

Het boek Ruth zou gemakkelijk een derde verhaal in dat aanhangsel kunnen zijn. Dat wil zeggen, hoewel Ruth een op zichzelf staand boek is, heeft het in veel opzichten hetzelfde karakter, of vervult het dezelfde functies als die twee verhalen aan het einde van Richteren. Het is een verhaal dat ons iets vertelt over een stukje gezinsleven in de tijd van de richteren, al staan de moraal ervan en het bemoedigende, opbouwende karakter sterk in contrast met de andere twee verhalen. Kennelijk kwamen beide soorten situaties voor in de tijd van de richteren: moreel verval, godsdienstige verwarring, maar in sommige kringen ook goedheid en vroomheid, zoals in Bethlehem in dit verhaal.

Net als die andere twee verhalen aan het einde van Richteren had dit verhaal aan het aanhangsel toegevoegd kunnen worden. En net als die twee verhalen vertelt het een belangrijk verhaal over de achtergrond van iets wat later van betekenis was in Israël. Niet alleen voor de ene of de andere stam, maar voor alle stammen, en in het bijzonder voor de stam Juda. Het doel van het boek Ruth lijkt natuurlijk te zijn om ons te vertellen waar Davids geslachtslijn vandaan kwam, of hoe een Moabitische vrouw tot Davids voorouders ging behoren.

Het boek eindigt met een geslachtsregister, en dat verradt eigenlijk al waarom het is geschreven: om dat geslachtsregister begrijpelijk te maken, of om wat bijzonderheden te geven die met dat geslachtsregister verband houden. Je kunt aan het einde van het boek zien dat het de geslachtslijn vanaf Juda zo ongeveer tot aan David weergeeft. Boaz en Ruth, die in dit verhaal met elkaar trouwen, staan in dat geslachtsregister.

3

De schrijver en datering van Ruth

Het verhaal van Ruth geeft ons wat informatie over de achtergrond van David, die blijkbaar leefde toen het boek werd geschreven. Dat geeft ons dan weer enige aanleiding om te speculeren over wie het boek geschreven zou kunnen hebben. Net als bij het boek Richteren is de Joodse overlevering ook hier dat Samuel het heeft geschreven. Als dat waar is, zou dat nog een reden zijn om het in het boek Richteren op te nemen. Als Samuel zowel het boek Richteren als het boek Ruth heeft geschreven, dan had Ruth heel terecht als onderdeel van de bijlage aan het boek Richteren toegevoegd kunnen worden. Maar om de een of andere reden werd het apart gehouden. Het geeft wel een heel ander, wat meer opbouwend beeld van een deel van het leven in de tijd van de richteren. En het heeft ook een grotere betekenis voor het volk dan de andere twee verhalen, want het ene verhaal had alleen gevolgen voor de Danieten en het andere alleen voor de Benjaminiten. Maar David werd koning over heel Israël. Wat vanuit christelijk oogpunt nog belangrijker is: David was de voorvader van Jezus. Ruth was dus niet alleen de voormoeder van David, maar uiteindelijk natuurlijk ook van Jezus.

Samuel is volgens de overlevering de schrijver, en in het boek zelf zijn er aanwijzingen dat hij de schrijver geweest zou kunnen zijn. Ook hier kunnen we uit de aanwijzingen in het boek zelf eigenlijk alleen min of meer afleiden in welke periode het geschreven is. Het spreekt over een tijd waarin de richteren regeerden. Zo begint het boek:

In de dagen dat de richters leiding gaven aan het volk, gebeurde het dat er hongersnood was in het land. Daarom ging een man uit Bethlehem in Juda op weg om als vreemdeling in de vlakten van Moab te verblijven, hij, zijn vrouw en zijn twee zonen.

RUTH 1:1

Dat suggereert dat die situatie niet meer bestond. De richteren regeerden niet meer. Dit speelde zich af toen ze dat nog wel deden. Het zou dus na de kroning van Saul zijn. Met de kroning van koning Saul eindigde de tijd van de richteren.

Dit zou na de kroning van Saul zijn, maar niet veel later dan de regering van David. Sterker nog, waarschijnlijk niet later dan de regering van David, want de geslachtslijst brengt ons tot David, maar niet verder. Salomo, Rehabeam en anderen worden niet genoemd, zoals je zou verwachten als dit na de tijd van David geschreven was. Het volgt de geslachtslijn vanaf Juda tot waarschijnlijk de tijd waarin het werd geschreven, en die eindigt bij David. Het werd dus tijdens het leven van David geschreven, en ongetwijfeld nadat David koning was geworden, of toen hij op het punt stond koning te worden. Het was in elk geval nadat David in Israël belangrijk genoeg was geworden om iemand ertoe te brengen zijn geschiedenis te schrijven. In de ogen van de schrijver was David dus op zijn minst al iemand die belangrijk genoeg was om zo'n verhaal te schrijven waarin zijn achtergrond werd vastgelegd.

Die persoon zou Samuel geweest kunnen zijn. Samuel zou de schrijver geweest kunnen zijn. Als het Samuel niet was, was het iemand anders die in diezelfde tijd leefde. Een van de aantrekkelijke kanten van Samuel als schrijver is dat hij een profeet is. Dat zou dit boek de status van een profetisch of geïnspireerd boek geven. Als het door iemand anders dan een profeet geschreven was, zou het betrouwbare geschiedschrijving kunnen zijn, maar dat zou het niet noodzakelijk enige status als geïnspireerd boek geven. Aangezien Paulus geloofde dat alle boeken van het Oude Testament

geïnspireerd waren, moet hij geloofd hebben dat dit door een geïnspireerde schrijver, een profeet, geschreven was. En Samuel is de voornaamste persoon aan wie we dan zouden denken.

Er waren andere profeten in de tijd van David. Er was Nathan en er was Gad. Maar zij speelden niet noodzakelijk zo'n belangrijke rol als Samuel bij de overgang van de tijd van de richteren naar de tijd van de koningen. Samuel staat met het ene been in de tijd van de richteren en met het andere in de tijd van de koningen. Samuels leven begon in de tijd van de richteren en eindigde in de tijd van de koningen. Hij zou dus een goede kandidaat zijn. Niets van wat ik heb gezegd, bewijst dat Samuel de schrijver is of wijst daar zelfs maar rechtstreeks op. Maar aangezien de Joden die overlevering hebben, en die geloofwaardig is gezien het materiaal dat in het boek te vinden is, zullen we van die aanname uitgaan.

4

Wanneer leefde Ruth?

Op welk moment in de tijd van de richteren leefde Ruth? Ik weet niet of dat vast te stellen is. Er staan niet veel tijdsaanduidingen in. Natuurlijk zouden we kunnen afgaan op het aantal generaties tussen Ruth en David, en dat waren er twee. Ruth was Davids overgrootmoeder. Het zou dus niet heel lang voor het einde van de tijd van de richteren zijn. Aangezien David de tweede koning was, nadat Saul veertig jaar had geregeerd, zouden we moeten zeggen dat Ruth twee generaties leefde voordat Saul als koning werd aangesteld. Maar generaties zijn, zoals bekend, erg onnauwkeurige tijdsperiodes. Ze leefde dus waarschijnlijk in elk geval vóór Simson. Of ze in de tijd van Jefta leefde, kunnen we niet zeggen. Sommige uitleggers zeggen in de tijd van Jaïr, maar er is echt geen manier om dat zeker te weten.

Sommigen hebben de tijd van Gideon geopperd, al lijkt dat nogal vroeg om te kunnen kloppen. Maar de voornaamste aanwijzing daarvoor zou zijn dat er staat dat een hongersnood dit gezin uit Bethlehem naar Moab dreef om te overleven. Het boek Richteren zelf vermeldt geen hongersnoden in die periode, maar dat is niet

noodzakelijk verrassend. Het boek Richteren is er niet om over alle weersomstandigheden te vertellen. Het gaat over het opkomen en wegvallen van deze afzonderlijke richteren. Dat het misschien niet vermeld wordt, is dus niet verrassend.

Toch zien we in de tijd van Gideon dat de Midianieten het land Israël iets oplegden wat we een kunstmatige hongersnood zouden kunnen noemen. Want telkens als hun gewassen rijp werden, kwamen de Midianieten binnenvallen en plunderden ze die. De mensen leden dus wel honger. Of de hongersnood waarover we in het boek Ruth lezen kunstmatig of natuurlijk was, weten we niet. Als die kunstmatig was, dan is het enige geval dat we uit het boek Richteren kennen dat uit de tijd van Gideon. Maar zoals ik al zei, lijkt Gideon me iets te vroeg, gezien het geringe aantal generaties tussen Ruth en David. We laten de vraag in welke periode Ruth leefde dus onbeantwoord. We kunnen waarschijnlijk wel zeggen: ongeveer honderd jaar vóór David, naar alle waarschijnlijkheid ergens rond die tijd.

5

De lossen en het zwagerhuwelijk

Het boek bevat een aantal lessen die christenen er altijd in hebben gevonden. Het voornaamste doel van de schrijver lijkt te zijn geweest om iets van Davids geslachtsregister vast te leggen. Maar een tweede doel kan heel goed zijn geweest om het begrip lossen te illustreren. Het Hebreeuwse woord is goel. Het betekent een naaste bloedverwant die in de positie verkeert om iemand die iets is kwijtgeraakt, te lossen. Dit komt voort uit bepaalde dingen in de wet van Mozes. Leviticus 25:25 zegt bijvoorbeeld:

Wanneer uw broeder in armoede raakt en een deel van zijn bezit moet verkopen, dan moet zijn lossen komen die nauw aan hem verwant is, en vrijkopen wat zijn broeder heeft verkocht.

LEVITICUS 25:25

Dat betekent het volgende. Als iemand in diepe armoede terechtkomt en zijn bezit moet verkopen, ook al zou hij dat liever niet doen, dan moet hij toch zien te overleven. Niet zomaar iedereen kan dat bezit bij de koper komen opeisen. Degene die het gekocht heeft, is de rechtmatige eigenaar. Daarom heeft niet iedereen het recht om het terug te bezorgen bij de oorspronkelijke eigenaar. Maar iemand die rijk genoeg is en nauw genoeg verwant is, de naaste bloedverwant van de arme, heeft het recht om tussenbeide te komen en het bezit terug te kopen voor zijn arme broeder. Degene die het gekocht heeft, moet het aan hem afstaan, want dat is het recht van de lossers. Dat is een van de hoofdthema's in het verhaal over hoe Boaz ertoe komt met Ruth te trouwen en met haar een gezin te stichten. Dat is het centrale onderwerp van het boek.

Er zit nog een ander aspect aan het begrip lossers. In de wet zijn die twee zaken niet noodzakelijk tot één begrip samengevoegd. Maar in het denken van de Hebreeënen waren ze op dit specifieke moment blijkbaar wel tot één begrip samengevoegd. Sommige dingen in de wet waren in de tijd van Ruth een beetje aangepast of op een bepaalde manier uitgelegd, zonder dat je ze noodzakelijk zo in de wet verwoord zou vinden. Maar in het boek Ruth zie je dat degene die het bezit van zijn arme broeder lost, ook met diens weduwe moet trouwen.

Er is natuurlijk de wet over het zwagerhuwelijk in Deuteronomium hoofdstuk 25. In de wet rust die verplichting alleen op zijn broer. Maar blijkbaar ging men in het denken van de Joden uiteindelijk het trouwen van de zwager met de weduwe als onlosmakelijk verbonden zien met de verplichting van een lossers. In Deuteronomium 25:5 staat:

Wanneer broers bij elkaar wonen en een van hen sterft zonder dat hij een zoon heeft, dan mag de vrouw van de gestorvene niet de vrouw van een vreemde man buiten de familie worden. Haar zwager moet bij haar komen en haar voor zichzelf tot vrouw nemen, en zo zijn zwagerplicht tegenover haar vervullen.

DEUTERONOMIUM 25:5

Wat houdt dat in? Er staat:

En het moet zó zijn dat het eerste kind dat zij baart, op naam van zijn gestorven broer zal staan, zodat diens naam niet uit Israël wordt uitgewist.

DEUTERONOMIUM 25:6

Een van de kwesties in het boek Ruth is dat de naam van een Jood niet uit Israël uitgewist zou worden. Net zoals aan het einde van Richteren, in dat verhaal over de bijvrouw en wat daarop volgde, de voornaamste zorg was dat een stam niet uitgewist of van de kaart geveegd zou worden. Het voortbestaan van alle stammen, en zelfs het voortbestaan van iedere afzonderlijke familie, was iets heel belangrijks. Toen Elimelech, de man die Naomi's echtgenoot was, stierf en twee zonen achterliet, maar die kinderloos stierven, betekende dat dat de familielijn van Elimelech was afgelopen. Er was geen mogelijkheid om zijn familielijn voort te zetten.

De wet had daarvoor een regeling getroffen. Deuteronomium zegt dat zijn broer dit moet doen, en het lijkt erop dat strikt genomen volgens de wet alleen de broer daartoe verplicht was. Maar tegen de tijd van Ruth hadden de mensen dit verbonden met het begrip lossen: een naaste bloedverwant kon het bezit lossen en met de weduwe trouwen. Daarbij zou het eerste kind in wezen naar de overleden man worden vernoemd, of diens erfenis voortzetten.

Een weduwe kon met iedere andere man trouwen. Hoewel er in Deuteronomium staat dat ze niet met een man buiten de familie mag trouwen, betekent dat niet dat het onzedelijk is. Het betekent dat ze, als ze met een andere man trouwt, daarmee geen erfgenaam voor haar overleden echtgenoot voortbrengt. Maar als de man met wie ze trouwt nauw genoeg verwant is aan haar overleden echtgenoot, komt dat zo dicht in de buurt van een erfgenaam voor haar echtgenoot, dat daarmee zijn familienaam wordt voortgezet. Dat is een andere manier van denken in het oude Midden-Oosten dan de manier waarop wij denken. Zo dachten de mensen.

6

Boaz als lossen en beeld van Christus

Dus als er in de tijd van Ruth een man kinderloos stierf en een weduwe en wat grondbezit achterliet, maar dat bezit verloren was gegaan doordat de weduwe arm was en het had moeten verkopen, dan kon een lossen het voorrecht krijgen dat bezit voor de familie terug te kopen. Maar in de dagen van Ruth ging dit voorrecht gepaard met de verplichting een zwagerhuwelijk aan te gaan, dus ook met de weduwe te trouwen. We zien in dit verhaal dat Boaz belangstelling heeft voor allebei. Maar er is iemand anders die nauwer verwant is en het eerste recht van lossing heeft. Die man heeft er belangstelling voor het bezit te lossen, maar niet om met Ruth te trouwen. Daarom doet hij afstand van dat recht en valt het aan Boaz toe. Al die juridische zaken tegen het einde van het boek zouden voor ons volkomen onbegrijpelijk zijn. We zouden er helemaal niets van begrijpen als we niet enig besef hadden van wat deze wet op het zwagerhuwelijk en de wet op de lossen inhouden.

Maar wat veel christenen opmerken, is dat Boaz de rol van lossen vervult en daarmee een soort type van Christus wordt. Christus is onze Lossen. Overal waar de Schrift naar Hem verwijst als onze Verlosser, heeft Hij ons uit onze verloren toestand verlost, maar Hij deed dat als een bloedverwant. God of een engel of een dier zou ons niet in dezelfde zin kunnen verlossen. Iemand moest nauw genoeg aan ons verwant zijn om daarvoor in aanmerking te komen. Een lossen moest een naaste bloedverwant zijn. En daarom wordt God een van ons, wordt Hij een bloedverwant van de mensheid, zodat Hij het recht van lossing heeft.

Nu, verlossing waarvan? In ons geval van slavernij aan de duivel, slavernij aan de zonde. De verlossing die Christus ons brengt, wordt dus door de meeste christenen gezien als een antitype van de lossing van Ruth door Boaz. Natuurlijk zou iedere lossen in Israël zoiets zijn, maar we hebben geen andere verhalen over hen. We hebben de wet erover, maar Ruth is het enige verhaal erover dat we in het Oude Testament hebben.

7

Hongersnood en de verhuizing naar Moab

Laten we het verhaal bekijken.

In de dagen dat de richters leiding gaven aan het volk, gebeurde het dat er hongersnood was in het land. Daarom ging een man uit Bethlehem in Juda op weg om als vreemdeling in de vlakten van Moab te verblijven, hij, zijn vrouw en zijn twee zonen. De naam van de man was Elimelech, de naam van zijn vrouw Naomi en de namen van zijn twee zonen Machlon en Chiljon, Efrathieten uit Bethlehem in Juda. En zij kwamen in de vlakten van Moab en bleven daar.

RUTH 1:1-2

Deze hongersnood heerste dus in de streek van Bethlehem. Dit zijn Bethlehemieten of Efrathieten. Bethlehem wordt ook Efratha genoemd. De naam Bethlehem betekent in het Hebreeuws ‘broodhuis’. Het woord Efrath betekent ‘vruchtbaarheid’, en de plaats stond onder beide namen bekend. Blijkbaar was het een plaats waar onder normale omstandigheden heel veel tarwe werd verbouwd, of in dit geval gerst. Er groeide daar graan in overvloed. Daarom had de plaats de naam Broodhuis of Vruchtbaarheid gekregen, Efrath, twee namen voor dezelfde plaats.

Deze mensen waren afkomstig uit die streek. Dat wil zeggen dat hun voorouders zich daar in de tijd van Jozua hadden gevestigd. Ze verbleven daar bijvoorbeeld niet als vreemdelingen. En zo werd het Broodhuis, de vruchtbare plaats, een plaats van hongersnood. Zoals ik al zei, weten we niet of dit kwam doordat invallers de oogst stalen, of doordat er eenvoudigweg langdurige droogte heerste, waardoor er weinig gewassen groeiden. Maar deze man dacht in ieder geval dat het voortbestaan van zijn gezin ervan afhing dat hij een andere woonplaats vond.

Gewoonlijk trokken mensen in het Oude Testament, wanneer er hongersnood in Israël heerste, naar Egypte. Egypte had altijd genoeg water, omdat de Nijl daar was. Er was een overvloed aan water in de Nijl, en dat werd daadwerkelijk uit de rivier omhooggepompt om het land te bevoeien. Er was dus geen voedseltekort, zelfs niet wanneer er in andere delen van de regio droogte heerste. Egypte was de plaats waar Abraham tijdens een droogte naartoe ging. Het was de plaats waar Jakob naartoe ging, en Jozef bracht zijn familie daarheen vanwege droogte en hongersnood in het land. Het was de vanzelfsprekende keuze. Als je in Palestina woonde en er heerste hongersnood, dan kon je in Egypte voedsel vinden.

Om de een of andere reden koos Elimelech er niet voor naar Egypte te gaan, hoewel dat volgens mij, voor zover ik kan nagaan, dichterbij voor hem zou zijn geweest. In plaats daarvan stak hij de Jordaan over en ging hij naar het land Moab. De Moabieten waren van oudsher vijanden van Israël. En toch leek hij daar min of meer ongemoeid te worden gelaten door de Moabieten. Er moet daar op dat moment geen hongersnood zijn geweest. Dus ging hij daarheen om het voortbestaan van zijn gezin veilig te stellen.

8

Elimelechs keuze voor Moab

Maar daar zit een zekere ironie in, want juist daar stierven ze voortijdig. Nu zouden ze misschien ook gestorven zijn als ze in Bethlehem waren gebleven, maar hij lijkt het Beloofde Land te hebben verlaten om naar het land van de vijand te gaan en zo zijn leven te redden. Maar zoals Jezus zei, geldt in sommige gevallen:

Wie zijn leven zal proberen te behouden, zal het verliezen. En wie het zal verliezen, zal het behouden.

LUKAS 17:33

Als je daadwerkelijk een compromis sluit en iets doet wat geestelijk gezien niet juist is, om je leven te redden, dan kan het zijn dat dit binnen Gods voorzienigheid niet dat resultaat oplevert. Het oordeel van God kan over je komen.

Maar heeft Elimelech iets verkeerd gedaan? Nergens in de Schrift werd het de Israëlieten ooit verboden om in Moab te gaan wonen. Maar waarom zouden ze dat doen? God had beloofd hen in het beloofde land te zegenen als ze rechtvaardig waren. Als ze zich aan het verbond hielden, zou God voor hen zorgen. Door naar Moab te gaan, zorgde hij ervoor dat zijn zonen met Moabitische vrouwen zouden trouwen. En de Moabieten behoorden tot een vervloekt volk. In Deuteronomium 23 zei God zelfs:

Een Moabiet mag tien generaties lang het huis van de Heer niet binnengaan.

DEUTERONOMIUM 23

[Vertalersnoot: De spreker haalt deze tekst verkort aan. De HSV spreekt over de gemeente van de HEERE en vermeldt ook ‘tot in eeuwigheid’. Zijn daaropvolgende uitleg gaat uit van een uitsluiting die na tien generaties kon eindigen.]

Of dat nu tien generaties vanaf de tijd van Mozes betekent, wat waarschijnlijk zo is, kunnen we niet met zekerheid zeggen. Maar misschien speelde dit verhaal zich zo laat af dat er net iets meer dan tien generaties sinds de tijd van Mozes waren verstreken. Misschien waren de Moabieten nog maar net van die vloek bevrijd. Maar toch, een man kon zijn dochters uithuwelijken of zijn zonen laten trouwen met vrouwen in Israël die Jahweh aanbaden. Als hij dan naar een land ging waar zijn zonen alleen met aanbidders van Kamos konden trouwen, lijkt dat geen beslissing die uit geestelijke beweegredenen is genomen. Het is geen verstandige keuze.

9

Naomi verliest haar man en zonen

En wat het in leven houden van zijn gezin betreft, had het eigenlijk ook dat effect niet. De man zelf stierf in Moab, lezen we, en daarna stierven zijn zonen. De namen van zijn zonen worden gegeven als Machlon en Chiljon. Men denkt dat die namen ‘zwak’ en ‘krachteloos’ betekenen. Waarom zou iemand zijn kinderen zulke namen geven? Het is mogelijk dat deze zonen klein ter wereld kwamen, te klein, wat teer. Misschien waren het geen erg gezonde kinderen. Misschien waren ze genoemd naar een

aangeboren ziekte of zwakte waaraan ze leden. In elk geval kregen ze namen die erop wezen dat ze niet erg sterk waren: zwak en krachteloos. En misschien zijn ze aan die aandoening bezweken toen ze in Moab waren. Misschien zouden ze hoe dan ook jong sterven. Misschien waren het mensen die geboren waren met een erfelijke aandoening waardoor ze niet lang zouden leven. In elk geval leefden ze lang genoeg om met Moabitische vrouwen te trouwen, maar ze kregen geen kinderen.

En dus lezen we in vers 3 dat Elimelech:

Elimelech, de man van Naomi, stierf, en zij bleef achter met haar twee zonen. Die namen voor zich Moabitische vrouwen. De naam van de ene was Orpa en de naam van de andere Ruth. En zij bleven daar ongeveer tien jaar.

RUTH 1:3-4

Het lijkt erop dat ze in die periode ruimschoots de tijd zouden hebben gehad om kinderen te krijgen. Maar noch Ruth, noch Orpa kreeg kinderen. Misschien lag dat niet aan hen, want Ruth kreeg later wel kinderen met een andere man. Het is dus mogelijk dat deze zwakke jonge mannen ook impotent en onvruchtbaar waren. In elk geval lezen we:

En die twee, Machlon en Chilion, stierven ook. Zo bleef de vrouw achter, zonder haar twee zonen en zonder haar man.

RUTH 1:5

Ze was dus werkelijk weduwe, zoals Paulus die term in 1 Timotheüs hoofdstuk 5 gebruikt. Paulus spreekt erover dat de gemeente zorgt voor weduwen die werkelijk weduwe zijn. Dat is niet alleen iemand die weduwe is doordat ze haar man heeft

verloren, want iedereen die haar man verliest, is weduwe. Maar iemand die werkelijk weduwe was, was iemand die geen zonen had om haar te onderhouden. Dat is wat Paulus zegt. Hij zei:

De gemeente moet zorgen voor vrouwen die werkelijk weduwe zijn.

1 TIMOTHEÛS 5

Maar hij zei ook:

Als een vrouw zonen of zelfs neven heeft die voor haar kunnen zorgen, moeten zij voor haar zorgen.

1 TIMOTHEÛS 5

Ze is niet werkelijk weduwe. Ze heeft nog andere familieleden die voor haar kunnen zorgen.

Maar Naomi bleef volkomen berooid achter. Geen zonen om haar te onderhouden, geen man om haar te onderhouden, alleen schoondochters die, net als zijzelf, onderhouden zouden moeten worden. Ze kreeg dus de extra last van familieleden die onderhouden moesten worden, terwijl er niemand meer over was om hen te onderhouden. Ze bleven in zeer grote armoede achter. En ongetwijfeld zouden ze er beter aan toe zijn geweest als ze in Bethlehem waren gebleven, de jongens met Joodse meisjes hadden laten trouwen en familieleden in de buurt hadden gehad die hen konden helpen. Maar in Moab had Naomi geen familieleden en helemaal niemand.

10

Naomi stuurt haar schoondochters terug

Toen maakte zij zich met haar schoondochters gereed en keerde terug uit de vlakten van Moab, want zij had in het land Moab gehoord dat de HEERE naar Zijn volk omgezien had door hun brood te geven.

RUTH 1:6

De hongersnood in Israël was dus voorbij, en dat werd hoog tijd, want in Moab was ze werkelijk berooid. Dus dacht ze: 'Nou, er is weer voedsel in Israël, en ook familie. Ik kan in elk geval teruggaan en sterven, of op de een of andere manier een bestaan leiden onder mensen die mijn familieleden en landgenoten zijn.' Dus maakte ze zich klaar om te vertrekken, en haar schoondochters gingen aanvankelijk met haar mee.

Daarom trok zij weg uit de plaats waar zij geweest was, en haar twee schoondochters gingen met haar mee. Toen zij op weg gegaan waren om terug te keren naar het land Juda, zei Naomi tegen haar twee schoondochters: Ga heen, keer terug, ieder naar het huis van haar moeder. Moge de HEERE jullie goedertierenheid bewijzen, zoals jullie die bewezen hebben aan hen die gestorven zijn, en aan mij. Moge de HEERE jullie geven dat jullie rust vinden, ieder in het huis van haar man. Toen zij hen kuste, begonnen zij luid te huilen.

RUTH 1:7-9

Maar ze namen verschillende beslissingen. Ze zeiden tegen haar:

En zij zeiden tegen haar: Voorzeker, wij keren met u terug naar uw volk.

RUTH 1:10

Maar Naomi zei:

Maar Naomi zei: Keer terug, mijn dochters! Waarom zouden jullie met mij meegaan? Heb ik nog zonen in mijn lichaam, die jullie tot mannen zouden kunnen worden?

RUTH 1:11

Kijk, als zij nog meer zonen zou kunnen krijgen, dan zou de wet van het zwagerhuwelijk vereisen dat haar nieuwe zonen zouden opgroeien om met hun schoonzussen te trouwen vanwege hun overleden broers. Als Machlon en Chilion nog meer broers hadden gehad, dan zouden die broers verplicht zijn geweest met deze vrouwen te trouwen. Maar er waren geen broers meer. En Naomi zei:

Ik heb geen zonen meer en er komen ook geen kinderen meer bij. Dus voor jullie is er geen hoop. Als jullie met mij meegaan, hebben jullie geen hoop ooit weer te trouwen. Ga daarom terug en zoek een Moabitische man, zodat jullie kinderen kunnen krijgen en een gezin kunnen stichten, zoals het hoort.

RUTH 1:11-13

En ze zei in vers 12:

Ga terug, mijn dochters, ga je eigen weg, want ik ben te oud om nog een man te krijgen. Stel dat ik zou zeggen dat ik nog hoop heb, en dat ik vannacht nog een man zou krijgen en ook nog zonen zou krijgen, zouden jullie dan wachten tot ze volwassen zijn? Zouden jullie al die tijd niet trouwen? Nee, mijn dochters, ik vind het voor jullie zo erg dat Jahweh Zich tegen mij heeft gekeerd.

11

Orpa vertrekt, Ruth blijft trouw

Toen begonnen zij opnieuw luid te huilen. En Orpa kuste haar schoonmoeder, maar Ruth klampte zich aan haar vast.

RUTH 1:14

Dit zijn de twee reacties van de twee schoondochters. Naomi drong er met sterke argumenten bij hen op aan om zelfs maar niet te overwegen met haar mee te gaan, omdat hun toekomst daar werkelijk uitzichtloos leek. Het waren jonge vrouwen, die in hun eigen land waarschijnlijk nog heel goed konden trouwen. Ze konden mannen vinden. Maar welke Israëliet zou met een Moabitische vrouw willen trouwen? Israëlieten die in Israël wonen, zouden volop Joodse vrouwen hebben uit wie ze konden kiezen. En voor een Moabitische vrouw kiezen zou niet erg gebruikelijk of erg waarschijnlijk zijn. De vrouwen zouden er dus beter aan doen in hun eigen land te blijven en voor zichzelf een nieuwe toekomst op te bouwen, terwijl Naomi teruggaat naar Juda.

Maar ze nemen verschillende beslissingen. Orpa zegt: 'Goed, ik ga naar huis.' En ze kuste haar schoonmoeder vaarwel. Maar Ruth bleef zich gewoon aan haar vastklampen en wilde haar niet verlaten. En ze zei tegen Ruth:

Daarom zei zij: Zie, je schoonzuster is teruggekeerd naar haar volk en naar haar goden. Keer ook terug, je schoonzuster achterna.

RUTH 1:15

Maar Ruth zei:

Maar Ruth zei: Dring er bij mij niet langer op aan u te verlaten en terug te gaan, bij u vandaan. Want waar u heen gaat, zal ik ook gaan, en waar u overnacht, zal ik overnachten. Uw volk is mijn volk en uw God mijn God. Waar u sterft, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden. De HEERE mag zó en nog veel erger doen: voorzeker, alleen de dood zal scheiding maken tussen mij en u.

RUTH 1:16-17

Toen zij zag dat zij zich vast voorgenomen had met haar mee te gaan, hield zij op tot haar te spreken.

RUTH 1:18

12

Ruth kiest voor Naomi en haar God

Ik heb het altijd moeilijk gevonden om hierin geen beeld te zien van de keuzes die mensen maken om Jezus wel of niet te volgen. Er is eigenlijk niet veel dat Ruths beslissing om mee te gaan zou kunnen verklaren. Ze had geen enkel vooruitzicht. Misschien was ze gewoon erg op Naomi gesteld, maar dat zou nauwelijks verklaren waarom ze haar hele toekomst weggooide, alleen maar om de rest van haar leven bij haar schoonmoeder te zijn. Het was heel duidelijk dat ze in armoede zou gaan leven als ze met haar meeging. En misschien zou ze uiteindelijk niets anders zijn dan een bedelares en een oude vrijster, die nooit kinderen of een man zou krijgen. Terwijl haar vooruitzichten veel beter zouden zijn als ze gewoon in Moab bleef.

Ze gooide dat allemaal weg, alleen maar om bij Naomi te zijn en misschien te doen wat ze als haar plicht tegenover haar schoonmoeder beschouwde. Haar schoonmoeder gaf haar toestemming om niet mee te gaan, maar haar schoonmoeder had iemand nodig

die haar hielp. Ze was een oude vrouw, een oude weduwe. En Ruth stelde zich duidelijk beschikbaar om haar te helpen onderhouden wanneer ze in Bethlehem aankwam.

Het is dus moeilijk om precies te weten wat alle beweegredenen van Ruth waren. We kunnen zien dat Ruth in Jahweh gelooft, hoewel haar volk in Kamos gelooft. En misschien was dat meer dan wat ook de reden waarom ze erop stond naar Juda te gaan. Door haar omgang met deze Joodse familie had ze blijkbaar het geloof in de Joodse God aangenomen. En dat had ze oprecht gedaan, niet alleen uiterlijk om goed met hen te kunnen omgaan. Het ging zo ver dat ze weigerde in het land van Kamos te blijven, in het land waar iedereen die ze zou kennen een aanbidder zou zijn van een god die zij als een valse god beschouwde. En niemand die ze kende zou een aanbidder van Jahweh zijn.

Dan maar liever armoede en weduwschap en dat alles verdragen en onder de aanbidders van Jahweh zijn, dan aantrekkelijkere aardse vooruitzichten hebben en te moeten leven onder mensen van wie ze het geloof blijkbaar niet langer deelde. Want ze noemt Jahweh haar God. En ze zegt:

Jouw volk wordt mijn volk, jouw God wordt mijn God.

Voor een vrouw zou je je niets kunnen voorstellen dat dichterbij bekering of het worden van een proseliet kwam. Een man zou besneden moeten worden als hij een Jood wilde zijn en niet als Jood geboren was. Maar een vrouw kon niet besneden worden. Dus in wezen betekende Jood worden voor haar alleen dat ze uitsprak dat ze zich eraan verbond een Jood te zijn, dat ze zei:

Jouw God is mijn God, jouw volk is mijn volk, 'Ik ben nu een Jood, net als jij.'

Nu was zij een Moabitische vrouw. Maar daarna werd ze als een proseliet beschouwd. En natuurlijk had een proseliet dezelfde voorrechten als Joden. En daarvoor koos ze: een arme proseliet zijn in plaats van een rijke Moabitische vrouw, of op zijn minst een Moabitische vrouw die het goed had.

13

Levenslange toewijding aan Christus

Dit doet me denken aan mensen die Jezus volgen, want de verbintenis die zij aangaat, is de verbintenis die wij aangaan wanneer we discipelen worden. En er waren twee mensen die met Naomi verbonden waren en die allebei met haar mee konden gaan als ze dat wilden. Maar toen ze hun zei dat ze de kosten moesten berekenen, verliet Orpa haar. Ze kuste haar, maar verliet haar. Ze toonde haar genegenheid, maar geen toewijding. Judas kuste Jezus, maar verraadde Hem. Van de andere discipelen lezen we niet dat ze Hem kussen, maar uiteindelijk volgen ze Hem tot in de dood. Toewijding en genegenheid zijn niet hetzelfde. Ik weet zeker dat Ruth genegenheid voor Naomi voelde, maar Orpa ook. Maar die genegenheid voelen, haar een kus geven, dat was een afscheidskus. Daarmee zei ze: 'Goed, je hebt gelijk, beste vrouw. Wat je me te bieden hebt als ik met je meega, is voor mij geen goede ruil. Dus ik ga een andere kant op.'

Maar Ruth lijkt niet van haar los te krijgen te zijn. Naomi kan haar niet van zich afschudden. En Ruth zei:

Probeer me niet eens van je af te schudden. Vraag me niet om je te verlaten. Probeer me niet over te halen, want dat ga ik niet doen. Ik ga niet terug. Ik ga met je mee, ik ga niet meer terug. Vraag me niet om terug te gaan en je niet meer te volgen.

Het lied 'Ik heb besloten Jezus te volgen, ik keer niet terug' zou gemakkelijk door de woorden van deze regel geïnspireerd kunnen zijn. In feite zijn veel trouwgeloften op deze specifieke uitspraak gebaseerd. Hoewel dit geen trouwgelofte is, want Ruth trouwde niet met Naomi, was haar verbintenis met Naomi zo levenslang en zo onvoorwaardelijk dat die lijkt op het soort verbintenis dat een huwelijk is. En natuurlijk op de verbintenis die een christen met Christus aangaat wanneer hij een volgeling van Hem wordt.

Ik heb dit Lied van Ruth, zoals het soms genoemd wordt, op bruiloften horen zingen of voordragen. Want de mate van toewijding die eruit spreekt, past bij iets wat een levenslange verbintenis is, en niet zomaar een vriendschap. En Ruth zegt:

Maar Ruth zei: Dring er bij mij niet langer op aan u te verlaten en terug te gaan, bij u vandaan. Want waar u heen gaat, zal ik ook gaan, en waar u overnacht, zal ik overnachten. Uw volk is mijn volk en uw God mijn God.

RUTH 1:16

Dat zou een christen heel goed kunnen zeggen op het moment van zijn bekering. Zo'n verbintenis onder woorden brengen is precies wat we tegen Christus moeten zeggen. Of als we het niet zeggen, moeten we wel diezelfde bedoeling hebben.

Ze zegt:

14

Ruths eed van trouw tot de dood

Waar u sterft, zal ik sterven, en daar zal ik begraven worden. De HEERE mag zó en nog veel erger doen: voorzeker, alleen de dood zal scheiding maken tussen mij en u.

RUTH 1:17

Dan deze uitspraak:

Jahweh mag me dat aandoen en nog erger als iets anders dan de dood ons uit elkaar haalt.

Die uitdrukking:

Jahweh mag me dat aandoen en nog erger is iets wat je van tijd tot tijd in de Hebreeuwse Schriften tegenkomt. Het is duidelijk een vaste uitdrukking. Het is een zegswijze:

De Heer mag me dat aandoen en nog erger.

Geleerden denken dat er meer moet zijn gebeurd dan alleen het uitspreken van deze woorden, misschien een handgebaar. Sommigen zeggen dat men misschien met een vinger langs de keel streek, zo van: ‘Moge God mij dit aandoen, en erger, als ik mijn gelofte verbreek.’ Het is een vervloeking die iemand over zichzelf afroept: ‘Als ik mijn gelofte niet houd, moge God mij dan op deze manier straffen, of erger.’

Dat wordt daar geïmpliceerd, al weten we niet welke gebaren er naast de gesproken woorden mogelijk bij hoorden. Maar het lijkt te betekenen: ‘Moge de Heere mij dit aandoen’ — waarschijnlijk werd dit op de een of andere manier uitgebeeld — ‘en meer, als ik mijn gelofte niet houd.’ Dus ze roept daadwerkelijk een vloek over zichzelf af als iets anders dan de dood zelf haar van Naomi kan scheiden. En zo zouden mensen ook in hun huwelijksverbintenis moeten staan: dat niets anders dan de dood ons ooit uit elkaar zal halen. Je kunt dus zien dat traditionele trouwgeloften heel goed voor een deel door deze woorden geïnspireerd kunnen zijn.

15

Jezus volgen en de kosten berekenen

Naomi hield op haar te proberen over te halen weg te gaan en ging met haar mee. En zoals Naomi Orpa en Ruth probeerde over te halen haar niet te volgen door hun te vertellen hoeveel het hun zou kosten, zo deed Jezus dat ook bij mensen die zeiden dat ze Hem zouden volgen. En waarschijnlijk schrikte Hij sommigen van hen af.

Je herinnert je dat er een man naar Hem toe kwam die zei:

Het gebeurde, toen zij onderweg waren, dat iemand tegen Hem zei: Heere, ik zal U volgen waar U ook heen gaat.

LUKAS 9:57

En Hij zei:

Maar Jezus zei tegen hem: De vossen hebben holen, en de vogels in de lucht nesten, maar de Zoon des mensen heeft niets waarop Hij het hoofd kan neerleggen.

LUKAS 9:58

Met andere woorden: 'Ik kan je eigenlijk geen comfort bieden, zelfs niet het comfort dat dieren in het bos hebben. Dieren hebben soms meer comfort en veiligheid in deze wereld dan Ik je kan bieden.' Dat staat natuurlijk in Lukas hoofdstuk 9, vers 57 en 58.

En toen zei Hij tegen een ander in vers 59, Lukas 9:59:

Tegen een ander zei Hij: Volg Mij. Maar die zei: Heere, sta mij toe dat ik wegga om eerst mijn vader te begraven.

LUKAS 9:59

Maar hij zei:

Heer, laat me eerst mijn vader gaan begraven.

Jezus zei:

Maar Jezus zei tegen hem: Laat de doden hun doden begraven, maar u, ga heen en verkondig het Koninkrijk van God.

LUKAS 9:60

En een ander zei:

Weer een ander zei: Heere, ik zal U volgen, maar sta mij eerst toe dat ik afscheid neem van hen die in mijn huis zijn.

LUKAS 9:61

En Jezus zei tegen hem:

Jezus zei tegen hem: Niemand die zijn hand aan de ploeg slaat en kijkt naar wat achter hem ligt, is geschikt voor het Koninkrijk van God.

LUKAS 9:62

Minstens twee van deze drie mannen boden uit zichzelf aan Hem te volgen, zonder dat het hun gevraagd was. En Hij schrikte hen enigszins af door te zeggen: 'Dit gaat je meer kosten dan je denkt. Ik denk niet dat je er klaar voor bent om dit te doen.' Nu kan het zijn dat ze besloten hebben het toch te doen. We weten niet hoe ze op Zijn opmerking reageerden. Maar Zijn opmerking kwam in zekere zin op hetzelfde neer als wat Naomi deed. De schoondochters zeiden:

We gaan met je mee.

Zij zei: 'Nee, wacht. Besef waar je hier aan begint.' En toen ze de kosten eenmaal hadden berekend, besloot een van de meisjes dat de prijs te hoog was, en ze ging niet mee. De andere wel.

16

Ruths onzelfzuchtigheid en geloof

Ik weet eigenlijk niet of bij Naomi blijven de enige deugdzame keuze was. Ik weet niet of Orpa in zekere zin verkeerd handelde door te zeggen: 'Goed, Naomi, als je me niet bij je wilt hebben, dan ga je maar alleen verder. Ik vind het best.' Ik weet niet of ze verplicht was bij haar te blijven. Maar wat Ruths keuze zo deugdzaam maakte, was dat die heel onzelfzuchtig was. Ze was Naomi toegewijd, niet alleen als vriendin, maar ook, zoals we in de volgende hoofdstukken zien, om haar financieel te ondersteunen en haar te helpen. Belangrijker nog: het was een keuze om van godsdienst te veranderen.

Als Orpa naar de Moabieten terugging, zou ze waarschijnlijk geen andere aanbidders van Jahweh kennen. En misschien was ze er zelf ook geen. Het kan heel goed zijn dat ze de godsdienst van haar volk zonder enig voorbehoud had omarmd: de aanbidding van de demogod Kamos. Ruth was met die godsdienst opgegroeid, maar nu spreekt ze haar trouw aan Jahweh uit. Ze bekeert zich dus tot het jahwisme en keert zich daarmee af van de Moabitische godsdienst. Daarin ligt haar deugdzaamheid. En die blijkt uit goede, onzelfzuchtige beslissingen ten behoeve van een oudere weduwe, terwijl ze zelf een jonge weduwe is. Met deze keuze kiest ze er vrijwel zeker voor om haar leven lang weduwe te blijven.

Door Gods voorzienigheid winnen degenen die hun leven proberen te verliezen dat leven vaak juist terug. Ze was bereid haar vooruitzichten op een huwelijk aan Jahweh te offeren, maar God gaf haar uiteindelijk toch een prachtig huwelijk. Ze trouwde met een rijke man die heel deugdzaam was en kennelijk veel om haar gaf.

17

Naomi keert bitter terug in Bethlehem

Zo gingen zij samen verder, tot zij in Bethlehem kwamen. En het gebeurde, toen zij Bethlehem binnenkwamen, dat de hele stad over hen in rep en roer raakte, en de vrouwen zeiden: Is dit Naomi?

RUTH 1:19

De familie was daar bekend geweest en had daar al generaties lang gewoond. Alle mensen hadden hen goed gekend. Ze waren tien jaar weg geweest, maar toen ze terugkwamen, waren ze nog steeds herkenbaar. Misschien hadden de mensen in Bethlehem echter geen enkel bericht ontvangen over wat er was gebeurd, over de dood van Elimelech en de dood van de zonen. Hoe dan ook, ze herkenden Naomi wel.

Maar zij zei tegen hen: Noem mij niet Naomi, noem mij Mara, want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan. Ik ging vol weg, maar de HEERE heeft mij leeg laten terugkeren. Waarom zou u mij Naomi noemen, nu de HEERE tegen mij getuigd heeft en de Almachtige mij kwaad gedaan heeft?

RUTH 1:20-21

Naomi betekent, zoals je waarschijnlijk weet, aangenaam. Dat is het Hebreeuwse woord; het betekent aangenaam of aangenaamheid. De naam die ze bij haar geboorte kreeg, betekende zoiets als 'de aangename'. Maar het woord Mara zijn we eerder tegengekomen. Zo heette de plek met het water waar Israël in Exodus 15 bij kwam, nadat ze uit Egypte waren vertrokken. Ze kwamen bij water, een van de eerste keren dat ze in drie dagen water zagen. Maar het was bitter en kon niet worden gedronken. Ze noemden die plaats Mara, wat bitter of bitterheid betekent.

Ze zegt dus:

Jullie noemen me prettig. Noem me niet meer zo. Noem me bitter.

Zo reageren veel mensen op hun beproevingen. Ze kiezen ervoor bitter te worden in plaats van aangenaam. Merk op dat ze er niet aan twijfelde dat God hierin soeverein was. Haar moeilijkheden waren volgens haar Gods werk. Ze zei:

Jahweh heeft me veel verdriet aangedaan. Ik ging weg met volle handen en kwam met lege handen terug.

'Zo heeft God mij behandeld. Dus zou ik bitter moeten zijn, of 'bitter' of 'bitterheid' genoemd moeten worden.'

18

Door beproevingen groeien in geloof

Ze heeft gelijk dat ze hierin de hand van God ziet. Als we met beproevingen te maken krijgen en willen voorkomen dat we bitter worden, is het volgens mij heel belangrijk dat we bepaalde dingen zien die we van nature niet zien. Als we door onze beproevingen juist beter willen worden, moeten we die dingen zien. Bedenk dat Paulus in 2 Korinthe hoofdstuk 4 zei:

Onze lichte verdrukking brengt voor ons een eeuwig gewicht van heerlijkheid teweeg, terwijl we niet kijken naar de dingen die zichtbaar zijn, maar naar de dingen die onzichtbaar zijn.

2 KORINTHE 4:17-18

Onze verdrukkingen kunnen heerlijkheid in ons bewerken in plaats van bitterheid. Door onze beproevingen kunnen we heerlijker worden, meer op Christus gaan lijken, of we kunnen bitterder worden en minder op Christus gaan lijken. Als we een beproeving doormaken, als we met moeilijkheden worden geconfronteerd, staan we op een kruispunt. Het is een test. En onze reactie bepaalt of we vooruitgaan in onze heiliging of daarin achteruitgaan. Of we meer op Christus gaan lijken of juist verder van God vervreemd raken doordat we bitter zijn over onze beproevingen.

Die keuze wordt volgens Paulus gemaakt door te kijken naar:

Want onze lichte verdrukking, die van korte duur is, brengt in ons een allesovertreffend eeuwig gewicht van heerlijkheid teweeg. Wij houden onze ogen immers niet gericht op de dingen die men ziet, maar op de dingen die men niet ziet; want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen die men niet ziet, zijn eeuwig.

2 KORINTHE 4:17-18

Welke dingen worden niet gezien? Naar welke onzichtbare dingen moet je kijken als je beproevingen doormaakt, zodat die beproevingen tot je heerlijkheid bijdragen in plaats van je schade toe te brengen?

19

Gods hand zien in het lijden

Een van die dingen is beslist dat je Gods hand in je omstandigheden ziet, dat je God als soeverein ziet. Zoals Jozef deed toen hij tegen zijn broers zei:

Jullie weliswaar, jullie hebben kwaad tegen mij bedacht, maar God heeft dat ten goede gedacht, om te doen zoals het op deze dag is: een groot volk in leven te houden.

GENESIS 50:20

Of zoals de apostelen het zagen bij de dood van Jezus:

Want, in waarheid, tegen Uw heilig Kind Jezus, Die U gezalfd hebt, zijn Herodes en Pontius Pilatus samen met de heidenen en de volken van Israël bijeengekomen, om alles te doen wat Uw hand en Uw raadsbesluit van tevoren bepaald had dat er gebeuren zou.

HANDELINGEN 4:27-28

God was daarin aan het werk.

Jezus Zelf bad dat God de beker van Hem zou wegnemen, maar toen de beker tot Hem kwam, zei Hij:

Jezus dan zei tegen Petrus: Steek uw zwaard in de schede.
De drinkbeker die de Vader Mij gegeven heeft, zal Ik die
niet drinken?

JOHANNES 18:11

Waar keek Hij naar? Hij kijkt naar Judas en de soldaten. Dit waren geen mensen van God. Dit waren slechte mensen. Dit waren mensen van de duivel. Maar Hij zegt:

Dit is de beker die Mijn Vader Me heeft gegeven.

Hij zag in Zijn beproevingen de hand van God, zoals christenen dat zouden moeten doen. Job deed dat ook. Job zei:

En hij zei: Naakt ben ik uit de buik van mijn moeder gekomen en
naakt zal ik daarheen terugkeren. De HEERE heeft gegeven en de
HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd!

JOB 1:21

Een van de dingen die waar zijn maar onzichtbaar voor onze ogen, en die we in onze beproevingen moeten erkennen om er baat bij te hebben, is dat God soeverein is. God had dit kunnen voorkomen als Hij dat had gewild. Het feit dat Hij ervoor koos het niet te voorkomen, betekent dat Hij wilde dat ik ermee zou omgaan. Daarom kan het worden aanvaard als iets uit de hand van God, ongeacht wie God daarvoor als uitvoerder heeft gebruikt. Het kan de duivel zijn die het brengt, maar het is God Die het heeft gestuurd. Dat is één ding dat je in je lijden moet zien: Gods hand, Gods soevereiniteit.

20

Vertrouwen op Gods goedheid in verdriet

Naomi zag dat, maar toch werd ze bitter. Sommige mensen zien dat, maar er is nog iets onzichtbaars dat je moet zien en dat zij niet zien. Ze zien dat God het heeft gedaan, maar ze zien niet dat God goed is in wat Hij heeft gedaan. Ze zien niet dat God liefdevol is. Dat is iets wat in onze beproevingen beslist niet erg zichtbaar is. Wanneer we beproevingen doormaken, is het niet duidelijk dat God liefdevol is. Wanneer alles heel goed gaat, onze gebeden worden verhoord, we het aangenaam hebben en voorspoedig zijn en alles goed is, dan is het gemakkelijk om te zeggen: 'Wauw, God is zo goed.' Het is voor mij duidelijk dat Hij goed is, omdat Hij zulke goede dingen voor mij heeft gedaan, dingen die ik als goed en wenselijk zie.

Maar wanneer God dingen in mijn leven doet die ik niet als goed of wenselijk zie, wordt mijn geloof op de proef gesteld: geloof ik dan toch dat God goed is? Wat Hij mij heeft gegeven, is niet wat ik voor mezelf zou hebben gekozen. Maar vertrouw ik er nog steeds op dat Hij daarmee iets goeds op het oog heeft, dat Hij er een goede reden voor heeft, dat Hij nog steeds een liefdevolle God is? Ondanks wat de feiten lijken te zeggen, of ondanks mijn eerste kijk op de omstandigheden, geloof ik dat God achter dat alles een goed doel heeft? En dat het daarom juist is dat Hij dit doet, en dat dit goed voor mij zal zijn, en dat:

En wij weten dat voor hen die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, voor hen namelijk die overeenkomstig Zijn voornemen geroepen zijn.

ROMEINEN 8:28

Dat is ook iets onzichtbaars. Wanneer we beproevingen doormaken, zijn er twee dingen die voor ons niet duidelijk zijn. Het ene is dat God nog steeds de regie heeft en dingen in ons leven brengt. Het andere is dat God goed is. Dat is in onze beproevingen niet duidelijk. We houden aan die beide dingen vast door geloof. Dat is wat geloof is: zien wat onzichtbaar is. Hebreëën 11:1 zegt:

Het geloof nu is een vaste grond van de dingen die men hoopt, en een bewijs van de zaken die men niet ziet.

HEBREEËN 11:1

Dus hoe kijken we in onze beproevingen naar wat onzichtbaar is? Door geloof. Het is een kwestie van vertrouwen op wat God over Zichzelf heeft gezegd.

Naomi had de helft hiervan begrepen. Ze erkende dat God soeverein was. Dat is goed. Ze zei:

Het is de Heer die me dit heeft aangedaan.

Zoals Job zei:

De Heer heeft gegeven, de Heer heeft afgenomen.

Maar ze was anders dan Job. Job zei:

En hij zei: Naakt ben ik uit de buik van mijn moeder gekomen en naakt zal ik daarheen terugkeren. De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd!

JOB 1:21

Job zei in wezen: ‘God is goed.’ Toen zijn vrouw dat in twijfel trok, zei hij:

Maar hij zei tegen haar: Je spreekt zoals één van de dwaze vrouwen spreekt. Zouden wij het goede wel van God ontvangen en zouden we het kwade niet ontvangen? In dit alles zondigde Job met zijn lippen niet.

JOB 2:10

Met andere woorden, God is even goed, ongeacht welke van die dingen Hij ons geeft. Het is passend dat Hij geeft wat Hij wil geven en dat wij dat aanvaarden als Zijn rechtmatige voorrecht. God is niet slecht wanneer Hij dingen doet waarvan wij niet willen dat Hij ze doet. Hij is nog steeds goed.

21

Het goede achter Naomi's verlies

Als we kunnen aanvaarden dat Hij erin aan het werk is en dat Hij goed is, dan verandert dat de ervaring van de beproeving. Het blijft pijnlijk, maar het verandert de uitwerking in ons leven, in onze houding. Dan zullen we niet bitter worden. Naomi leek de gedachte dat dit goed was niet volledig te aanvaarden. Toch zou ze ontdekken dat het zo was. Als deze dingen haar niet waren overkomen, dan zou Ruth nooit met Boaz zijn getrouwd. Het was het huwelijk van Ruth met Boaz dat uiteindelijk tot de komst van David leidde. David zou nooit uit deze familielijn zijn voortgekomen als Machlon en Chilion niet waren gestorven en hun Moabitische weduwen niet hadden achtergelaten. We weten niet of Boaz in dezelfde positie zou hebben verkeerd als Elimelech nog in leven was.

Het wordt een juridisch ingewikkelde situatie met al die eerstgeboorterechten en erfeniskwesties die daarbij spelen. Maar strikt genomen zeggen de mensen aan het eind, wanneer het kind Obed geboren wordt:

En de buurvrouwen gaven hem een naam. Zij zeiden: Bij Naomi is een zoon geboren. En zij gaven hem de naam Obed. Hij is de vader van Isai, de vader van David.

RUTH 4:17

Naomi had daar wat de bloedlijn betreft niets mee te maken. Dit is haar schoondochter, die niet eens aan haar verwant is. Dit is het kind van Ruth, helemaal niet geboren uit Naomi's familielijn. Maar de verbanden, de familiebanden, en hoe dit van invloed was op de erfenis en de manier waarop een kind daarin werd meegerekend — dat is voor ons heel ingewikkeld, omdat onze cultuur deze dingen niet op dezelfde manier ziet.

Hoe dan ook, doordat deze dingen gebeurden, of in elk geval via deze gebeurtenissen, regelde God iets goeds voor Naomi dat zij op dat moment niet kon voorzien. We kunnen het alleen achteraf zien. Zo gaat het eigenlijk met vrijwel al onze beproevingen, zelfs de ergste. Als je een beproeving doormaakt, lijkt het op dat moment nooit alsof daar iets goeds uit zou kunnen voortkomen. Of als er al iets goeds uit zou kunnen voortkomen, zou het al die pijn niet waard kunnen zijn.

Het goede kan niet groter zijn dan het kwaad dat je meemaakt. Ik heb een paar beproevingen doorgemaakt waarbij ik er precies zo over dacht. Ik dacht: 'Deze is zo erg dat, wat voor goeds God er ook uit mag voortbrengen, het nooit zo goed kan zijn als dit erg is. Het kan dit gewoon niet waard zijn.' Dat heb ik echt een paar keer in mijn leven gevoeld. Toch had ik het in beide gevallen mis, zo bleek. Wat eruit voortkwam, had zonder die specifieke beproeving niet kunnen gebeuren, en het was veel beter.

Achteraf kan ik het zien, zoals we dat altijd zullen kunnen. Soms zien we het misschien pas duidelijk als we helemaal aan het einde van ons leven zijn, of zelfs aan de andere kant, nadat we gestorven zijn. Dan kunnen we terugkijken en zeggen: 'O, daarom was dat goed.' Maar meestal kunnen we al tijdens ons leven terugkijken op

onze vroegere beproevingen en zeggen: ‘Nou, dit is uiteindelijk toch ten goede gekomen.’ We zien het niet altijd, maar het is altijd zo, en vaak kunnen we het later wel zien.

Toen het verhaal eenmaal zijn verloop had gehad, heeft Naomi volgens mij vast teruggekeken en gezegd: ‘Al deze dingen die God deed, waren er eigenlijk op gericht dat dit resultaat eruit zou voortkomen.’ En dat is een heel gelukkig en goed resultaat. ‘Mijn zoon Machlon was blijkbaar onvruchtbaar. In tien jaar tijd kon hij haar niet zwanger maken, en toen stierf hij. Dus ik verlies mijn zoon, maar ik krijg een kleinzoon die ik niet gehad zou hebben als mijn zoon was blijven leven. Ik zou geen kleinkinderen hebben gehad als deze zonen waren blijven leven.’ Ze waren blijkbaar niet in staat om in tien jaar tijd kinderen te verwekken bij vruchtbare vrouwen. Het lukte hun niet. Dus door Ruths eerste man als het ware uit de weg te ruimen, hoe tragisch dat ook leek, werd het voor haar mogelijk te trouwen met iemand die een kleinkind zou geven. Dat betekent dat de familielijn verder kon worden voortgezet dan wanneer die jongens waren blijven leven.

22

God nu al prijzen in beproevingen

Naomi kon dat aan het einde zien, maar op dit moment niet. Dat is wat we moeten onthouden: als we midden in onze beproevingen zitten, kunnen we het op dat moment niet zien, maar later zullen we het zien. Het geloof zegt: ‘Aangezien ik later reden zal zien om me hierover te verheugen, waarom zou ik dan wachten? Waarom verheug ik me er nu niet gewoon over?’

Paulus zegt:

En dit niet alleen, maar wij roemen ook in de verdrukkingen, omdat wij weten dat de verdrukking volharding teweegbrengt, en de volharding ondervinding en de ondervinding hoop. En de hoop beschaamt niet, omdat de liefde van God in onze harten uitgestort is door de Heilige Geest, Die ons gegeven is.

ROMEINEN 5:3-5

We weten dat de verdrukking iets goeds zal uitwerken, dus roemen we gewoon in de verdrukking zelf. Waarom? Omdat we weten dat we er later in zullen roemen, wanneer we zien: ‘Dit heeft dat teweeggebracht. Dat was goed. Deze pijn was een prijs die betaald werd voor deze zegen, die veel meer waard is dan de prijs die ervoor betaald is.’

Op een dag zullen we blij zijn dat dit gebeurd is. Dus als we dat op een dag zullen zijn, waarom dan nu niet? Als ik op een dag blij zal zijn, waarom zou ik dan wachten? Als ik weet dat ik hier later blij mee zal zijn, waarom sla ik de ellende dan niet gewoon over en kies ik ervoor om er nu blij mee te zijn? In zekere zin is het door het geloof mogelijk om God te prijzen en Hem te verheerlijken in de beproevingen, omdat we erop vertrouwen dat Hij iets zal voortbrengen wat nog niet te zien is.

Het geloof nu is een vaste grond van de dingen die men hoopt, en een bewijs van de zaken die men niet ziet.

HEBREEËN 11:1

Maar we hopen er vol vertrouwen op, omdat er beloften zijn dat God de dingen tot een goede uitkomst zal brengen.

Daarom moeten we in beproevingen zien dat Gods hand er inderdaad in is. We moeten daar geen aanleiding van maken om kribbig tegen God te zijn, zoals zij leek te zijn. Het moet juist een aanleiding zijn om optimistisch te zijn en te zeggen: ‘God, Die dit heeft gedaan, is een God Die aan mijn kant staat. Hij is een God Die alle dingen ten goede

doet meewerken. Ik vertrouw er werkelijk op dat de God Die dit in mijn leven doet, een goed plan heeft met wat Hij doet. Dus zal ik me verheugen in wat Hij doet, of het op dit moment nu goed of slecht is, want later zal het goed zijn.'

Dat zal het tenminste zijn als ik er op de juiste manier op reageer. Als ik dat niet doe, kan ik door mijn bittere houding alleen maar stappen bij God vandaan zetten.

Dus, vers 22:

Zo keerde Naomi terug, en met haar Ruth, de Moabitische, haar schoondochter. Zij keerde uit de vlakten van Moab terug. En zij kwamen in Bethlehem, aan het begin van de gersteoogst.

RUTH 1:22

Dat zou rond maart zijn. Ruth zal dus wat werk kunnen vinden, want ze gaan oogsten, en er zullen wat aren voor de armen achterblijven om te verzamelen. Daar komen we nog op terug.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Ruth 1:1
- Leviticus 25:25
- Deuteronomium 25:5
- Deuteronomium 25:6
- Ruth 1:1-2
- Lukas 17:33
- Deuteronomium 23
- Ruth 1:3-4
- Ruth 1:5
- 1 Timotheüs 5
- Ruth 1:6
- Ruth 1:7-9

- Ruth 1:10
- Ruth 1:11
- Ruth 1:11-13
- Ruth 1:14
- Ruth 1:15
- Ruth 1:16-17
- Ruth 1:18
- Ruth 1:16
- Ruth 1:17
- Lukas 9:57
- Lukas 9:58
- Lukas 9:59
- Lukas 9:60
- Lukas 9:61
- Lukas 9:62
- Ruth 1:19
- Ruth 1:20-21
- 2 Korinthe 4:17-18
- Genesis 50:20
- Handelingen 4:27-28
- Johannes 18:11
- Job 1:21
- Romeinen 8:28
- Hebreeën 11:1
- Job 2:10
- Ruth 4:17
- Romeinen 5:3-5
- Ruth 1:22

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.